

Izlaganje predsedavajućeg OEBS-u, prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića pred Komisijom za bezbednost i saradnju u Evropi o predsedavanju Srbije OEBS-u.

„Predsedavajući Smite,
Kopredsedavajući Vikeru,
Komesari,
Dame i gospodo,

Zahvaljujem na pozivu da se obratim ovoj Komisiji. Čast mi je što mi se pružila prilika da sa članovima Kongresa SAD-a govorim o evropskoj bezbednosti i prioritetima predsedavanja Srbije Organizaciji za evropsku bezbednost i saradnju.

Želim da potvrdim da Helsinška komisija igra značajnu ulogu u okviru OEBS-a. Takođe zahvaljujemo na podršci i saradnji američkog Stejt dipartmenta u celokupnom radu ove organizacije. Aktivno zalaganje SAD-a u okviru OEBS-a od ključnog je značaja za efikasnost Organizacije. Amerika zaista predstavlja jedno od naših uporišta. Ona snažno promovise vrednosti i obaveze OEBS-a. SAD takođe daju najveći doprinos ukupnom budzetu OEBS-a i pružaju vodeću podršku Specijalnoj posmatračkoj misiji za Ukrajinu, kako u pogledu finansijskih sredstava tako i osoblja. Veoma cenimo čvrstu podršku vaše zemlje OEBS-u.

Kao što vam je poznato, ove godine se navršava 40. godišnjica potpisivanja Završnog akta iz Helsinkija. Kada je Srbija prihvatila predsedavanje OEBS-u 2015. godine, očekivali smo da ćemo slaviti osnovne principe bezbednosti. Umesto toga, svedoci smo njihovog očiglednog kršenja. Dramatičan razvoj događaja u Evropi tokom poslednjih godinu dana snažno nas podseća da moramo stalno braniti kako bezbednost tako i osnovne vrednosti demokratije i ljudskih prava.

Predsedavanje Srbije OEBS-u poklapa se sa najgorom krizom evropske bezbednosti od završetka hladnog rata. Iako kriza u Ukrajini i oko nje predstavlja dominantno bezbednosno pitanje u Evropi, njene posledice su još dalekosežnije. Nepoverenje i podele, politika konfrontacije i shvatanje da dobitak za jednu stranu podrazumeva gubitak za drugu, ugrožava kooperativan pristup bezbednosti koja zauzima centralno mesto u korpusu obaveza i principa OEBS-a. Pre dvadeset i pet godina, naši šefovi država ili vlada proglasili su u Parizu kraj konfrontacije i podela u Evropi. Oni su izrazili svoju privrženost demokratiji, ljudskim pravima i osnovnim slobodama; postizanju prosperiteta putem ekonomskih sloboda i socijalne pravde; i jednake bezbednosti za sve zemlje. Helsinški proces i puna realizacija svih obaveza nalaze se

u samoj osnovi Pariske povelje. Srpskom predsedavanju je potpuno jasno da je naša obaveza da branimo ono što OEBS predstavlja i u tome računamo na vašu podršku.

Postojeća kriza stavila je u prvi plan trajnu svrsishodnost OEBS-a kao organizacije koja je najpogodnija za premošćavanje rastućih podela i lakše iznalaženje kooperativnih rešenja. Reagovanje OEBS-a na krizu je još jednom pokazalo značaj Organizacije za evropsku bezbednost.

OEBS je stalno angažovan na iznalaženju diplomatskog rešenja za krizu u Ukrajini i oko nje. Srpskom predsedavanju je potpuno jasno da je naša obaveza da branimo ono što OEBS predstavlja i u tome računamo na vašu podršku.

Glavne kanale komunikacije držimo otvorenim i tražimo mogućnosti za zajedničko delovanje.

Srpsko predsedavanje se maksimalno zalaže za nepristrasan i pouzdan nastavak ovih nastojanja. Potpuno uvažavamo činjenicu da se i OEBS i evropska bezbednost nalaze u kritičnoj fazi. Najznačajniji prioritet nam je da zaštitimo inkluzivni i kooperativni karakter rada OEBS-a i sprečimo da kriza eskalira u konfrontaciju širih razmera. Ulažemo sve napore za ponovno uspostavljanje poverenja među državama učesnicama i obnovu zajedničkog zalaganja za viziju evroatlantske i evroazijske bezbednosne zajednice. Potpuno smo posvećeni zajedničkom angažovanju sa glavnim zainteresovanim stranama u cilju ponovnog uspostavljanja mira u Ukrajini i ostvarivanja stabilnosti za njen narod.

Danas su oči celog sveta uprte u Ukrajinu. OEBS se takođe nalazi u žiži svetskog interesovanja zbog njegove ključne uloge u nadgledanju prekida vatre i povlačenju vojske i teškog naoružanja. Primirje je krhko, ali izgleda da se održava, osim u gradu Debalcevu. Više puta sam pozivao sve strane da se pridržavaju uslova predviđenim odredbama Protokola i Memoranduma iz Minska, iz septembra 2014. godine, i da ispunjavaju svoje obaveze iz Paketa mera za primenu dokumenata iz Minska oko kojih je nedavno postignut dogovor u okviru Trilateralne kontakt grupe. Želim da se zahvalim svom specijalnom predstavniku u Ukrajini i u Trilateralnoj kontakt grupi ambasadori Hajdi Taljavini na neumornom angažovanju kako bi pomogla stranama u pronalaženju puta ka postizanju mira.

OEBS, a posebno naša Specijalna posmatračka misija u Ukrajini, radi svoj deo posla kako bi omogućila proces prekida vatre i ulaže sve druge napore da ponovo uspostavi stabilnost i utre put za obnovu i pomirenje. Pokazalo se da je Specijalna posmatračka misija jedinstvena i dragocena u smislu međunarodnog odgovora na ovu krizu. Međutim, ona je nenaoružana civilna misija koja obavlja posao koji doprinosi mirovnoj operaciji. Posmatrači OEBS-a rade pod značajnim operativnim ograničenjima i u izuzetno nestabilnom okruženju. Pozdravljam njihovu hrabrost i posvećenost. Njihova sigurnost je za nas od primarnog značaja. U zavisnosti od toga kako će se situacija razvijati na terenu, možda ćemo morati da preispitamo mandat Misije.

Srpsko predsedavanje će učiniti sve napore da pomogne obnavljanju mira u Ukrajini i obnovi poverenje širom regiona OEBS-a. Naša sopstvena nedavna prošlost ukazuje da, uprkos mnogim poteškoćama, možemo da napravimo pozitivnu agendu za budućnost, usmerenu na saradnju i pomirenje. Srbija stavlja na sto dobre odnose sa svim ključnim akterima, i dajemo sve

od sebe da budemo pošten posrednik i iskoristimo našu ulogu lidera da nepristrasno i transparentno koristimo instrumente OEBS-a. Međutim, imamo zajedničku odgovornost, i to posebno ključni akteri, da se uključe u dijalog i stvore uslove za saradnju i kompromis kako bismo zajedno našli konstruktivan put napred. Ali molim vas, nemojte me pogrešno razumeti. Ne mislim da bi trebalo da pravimo kompromis na uštrb naših normi i principa. Naprotiv, moramo ih ponovo potvrditi i ojačati, kako bi ih bilo teže pogaziti.

Dame i gospodo,

Terorizam je bez sumnje danas najveća briga širom sveta. Poslednjih nedelja u regionu OEBS-a, videli smo užasne napade u Parizu i Kopenhagenu. Izjavljujem najiskrenije saučešće porodicama žrtava. Kako pretnja terorizma i srodnih fenomena stranih terorističkih boraca i dalje raste, moramo biti jedinstveni i odlučni u osudi svih oblika terorizma. Takođe, moramo ujediniti naša društva da se odupru pokušajima stvaranja podela na osnovu veroispovesti, nacionalnosti, rase ili kulture. Jasno je da reakcija krivičnog pravosuđa nije dovoljna. Moramo da radimo sa zajednicama i da se bavimo dubljim korenima problema, da negujemo toleranciju, nediskriminaciju i poštovanje različitosti.

Srpsko predsedavanje će se posebno usredsrediti na suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, uključujući radikalizaciju mladih i fenomen stranih boraca. U svim ovim oblastima, uzećemo u obzir naše obaveze iz oblasti ljudske dimenzije i blisko ćemo sarađivati sa partnerima OEBS-a za saradnju. U julu mesecu bićemo domaćin konferencije na ekspertskom nivou o borbi protiv terorizma širom regiona OEBS koja će se održati u Beču, s težištem na strane terorističke borce. Ovaj događaj je najavljen prošle sedmice na ministarskom sastanku samita u Beloj kući o borbi protiv nasilnog ekstremizma, kao jedan od njegovih regionalnih pratećih događaja. Podstičem SAD da daju svoj pun doprinos našoj konferenciji.

Dame i gospodo,

Dozvolite mi da se sada osvrnem na prioritete srpskog predsedavanja OEBS-u.

Srpsko predsedavanje će se posebno usredsrediti na suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, uključujući radikalizaciju mladih i fenomen stranih boraca.

Dame i gospodo,

Uveren sam da OEBS ima koristi od kontinuiteta konsekutivnog predsedavanja Švajcarske i Srbije. Srpsko predsedavanje će nastaviti da radi na osnovu našeg Zajedničkog plana rada u sve tri dimenzije, sa posebnim težištem na pojedine teme od interesa.

Pored pitanja borbe protiv terorizma, naše aktivnosti iz prve dimenzije će se usredsrediti na unapređenje saradnje u suočavanju sa trans-nacionalnim organizovanim kriminalom, uključujući i njegovu povezanost sa trgovinom ljudima i ilegalnim migracijama, upravljanje i reformu bezbednosnog sektora i rešavanje nastalih pretnji u oblasti sajber bezbednosti. Pozdravljamo kontinuiranu posvećenost i predsedavanje SAD-a Neformalnom radnom grupom koja se

fokusira na iznalaženje novog niza mera za izgradnju poverenja u oblasti sajber bezbednosti. Srpsko predsedavanje takođe podržava kontinuirani dijalog o kontroli konvencionalnog naoružanja nadajući se da to može dovesti do napretka u modernizaciji naših postojećih instrumenata, uključujući i mere izgradnje poverenja i bezbednosti, kao što je Bečki dokument. Ostvarivaćemo tesnu saradnju u vezi sa vojno-političkim pitanjima sa ovogodišnjim predsedavajućim Forumu za bezbednosnu saradnju Mongolijom, Crnom Gorom i Norveškom, kao i u okviru naših priprema za održavanje Godišnje bezbednosne pregledne konferencije.

U okviru druge dimenzije ćemo staviti akcenat na pitanja koja se poklapaju sa našim nacionalnim prioritetima, uključujući borbu protiv korupcije, upravljanje vodama i smanjenje rizika od katastrofa i pripravnost u ovoj oblasti. Tema ovogodišnjeg Forumu iz oblasti ekonomije i zaštite životne sredine je „Upravljanje vodama na prostoru OEBS-a - jačanje bezbednosti i stabilnosti putem saradnje“, dok će Implementacioni sastanak ekonomske i ekološke dimenzije, koji će biti održan u oktobru u Beču, biti posvećen borbi protiv korupcije. Nadamo se značajnom učešću SAD-a na oba pomenuta skupa.

Dame i gospodo,

Helsinški završni akt je u vreme usvajanja bio revolucionarni potez u velikoj meri zato što je uključio i ljudsku dimenziju u pitanje bezbednosti. Danas je naša obaveza i odgovornost da naglasimo i da zaštitimo univerzalne vrednosti: ljudska prava, toleranciju i nediskriminaciju. Učesnice OEBS-a moraju stalno da rade na sprovođenju obaveza u oblasti ljudske dimenzije uključujući i jačanje nacionalnih institucija za ljudska prava. Srpsko predsedavanje će učiniti sve da ih u tome podrži. Ove godine ćemo poseban akcenat staviti na jačanje vladavine prava, slobode izražavanja i slobode medija, uključujući i bezbednost novinara i slobodu okupljanja i udruživanja. Nedavni tragični događaji u Parizu i Kopenhagenu ističu značaj zaštite slobode izražavanja, tako da je naša namera da organizujemo skup posvećen bezbednosti novinara od posebnog značaja. Takođe ćemo staviti akcenat i na zaštitu prava pripadnika nacionalnih manjina i unapređenje tolerancije i nediskriminacije.

Imajući u vidu da je agenda OEBS sve kros-dimenzionalna i da mnoge savremene pretnje bezbednosti proističu, jednim delom, iz marginalizacije, mi ćemo jačati napore da budemo inkluzivni. U naše aktivnosti ćemo uključiti i perspektive i probleme žena i omladine, posebno u okviru projekata od neposrednog značaja za građane. Takođe ćemo jačati napore ka uključivanju civilnog društva u rad naše organizacije zato što civilno društvo može i treba da igra ključnu ulogu u zaštiti ljudskih prava i kreiranju politika u zemljama učesnicama.

Dame i gospodo,

Srbija će intenzivirati napore ka unapređenju regionalne saradnje i pomirenja na Zapadnom Balkanu. Prisustvo misija na terenu OEBS-a je od velike koristi za naš region kao i njihovi naponi da pomognu zemljama domaćinima da ispune obaveze prema OEBS-u u sve tri bezbednosne dimenzije. Moja zemlja je imala direktne koristi od rada OEBS-a i iz sopstvenog iskustva znamo koliko značajan doprinos mogu dati misije OEBS-a na terenu. Misije OEBS-a na terenu su pouzdani partneri i Srbija je ponosna što je domaćin misije OEBS-a. Misije OEBS-a na terenu daju značajan i konstruktivan doprinos jačanju bezbednosti i konsolidaciji

reformskih procesa koji čine naša društva jačim i štite prava naših građana. Iako je svaki region unutar prostora OEBS-a drugačiji, uveren sam da će lekcije Zapadnog Balkana biti korisne u širem smislu. Trenutna bezbednosna kriza na prostoru OEBS-a ističe potrebu za dijalogom i pomirenjem. Iskustvo Srbije pokazuje da je moguće sačiniti pozitivnu agendu čak i kada smo suočeni sa velikim preprekama, usvajanjem pragmatičnog pristupa koji je ciljno orijentisan.

Dame i gospodo,

Trenutna kriza evropske bezbednosti ističe značaj OEBS-a kao bezbednosne organizacije. Njegova reakcija na situaciju u Ukrajini pokazuje da on može da rešava probleme. Podseća nas na to da sveobuhvatni koncept bezbednosti takođe uključuje vojno-političku dimenziju i da ovaj aspekt rada Organizacije treba da podržimo isto onako snažno kako podržavamo i njegov rad u ljudskoj dimenziji. Posebno u slučajevima kada šaljemo stotine pripadnika civilnog osoblja u krizna područja, moramo biti u stanju da im obezbedimo najveću moguću zaštitu. Nadam se da ćemo ubrzati napredak u rešavanju dugo nerešenog pitanja nedostatka pravnog subjektiviteta OEBS-a. To će nam biti od pomoći u rešavanju ove vrste izazova.

Takođe bih da naglasim da OEBS pruža veoma mnogo uz mala ulaganja. Zamislite koliko bi tek još mogao da postigne uz dodatna sredstva. Njegov bi rad ostavio još i većeg traga.

Dame i gospodo,

Dok se pripremamo da ove godine obeležimo četrdesetu godišnjicu Helsinškog dokumenta, moramo naći načina da ponovo izgradimo poverenje, i opet se udružimo u naporima da pojačamo nivo bezbednosti širom celog regiona OEBS. Moramo da s velikom pažnjom posmatramo stratešku perspektivu evropske bezbednosti. I moramo nastaviti da podržavamo naše zajedničke vrednosti i principe, onako kako su i utkani u Helsinški završni dokument i druga ključna dokumenta OEBS. Iako do kršenja ovih normi dolazi, njih ne treba ponovo razmatrati. Umesto toga, one se moraju ponovo potvrditi i ojačati, a njihovo podrivanje učiniti težim. Treba da se osvrnemo na korene Helsinškog procesa i izvučemo pouke iz zajedničkog angažovanja lidera iz doba Hladnog rata. Treba da zapamtimo da delimo odgovornost za mir i bezbednost u Evropi.

Čvrsto verujem da OEBS ima ključnu ulogu u sveobuhvatnoj arhitekturi evropske bezbednosti, i to kao inkluzivna platforma za dijalog, izgradnju poverenja i premošćavanje sve većeg jaza između Istoka i Zapada. Sve je ovo sadržano u geslu srpskog predsedavanja koje glasi: „Ponovno jačanje vere i poverenja u cilju stvaranja pozitivne agende za budućnost”, i mi ćemo uložiti svaki napor u stremljenju ka ovom cilju. U tom smislu pozdravljam formiranje Panela eminentnih ličnosti o evropskoj bezbednosti kao zajedničkom projektu, koji je pokrenut u decembru na godišnjoj sednici Ministarskog saveta OEBS-a. Uveren sam da Panel ima potencijal da stvori inovativne ideje koje će nam pomoći da ponovo oživimo helsinški duh. Radujem se njegovim preporukama za pronalaženje načina da se sadašnja kultura konfrontacije zameni kulturom saradnje i zajedničkog delovanja.

Predsedavajući Smite,
Kopredsedavajući Vikeru,
Komesari,

Dame i gospodo,

Predsednik Obama je ponovo potvrdio da je evropska bezbednost od centralne važnosti za američke interese i nacionalnu bezbednost. OEBS predstavlja jedinstven format, koji omogućava SAD-u da doprinesu evropskoj bezbedosti. Inkluzivnost OEBS-a je široka i gradi sve važniji most između evroatlanskog i evroazijskog regiona.

Želeo bih da se zahvalim Sjedinjenim Državama na čvrstoj posvećenosti OEBS-u. Nadam se da će vaša zemlja nastaviti da na najbolji mogući način koristi OEBS-ovu inkluzivnu platformu za dijalog i zajedničko delovanje.

Hvala vam na pažnji i podršci. Radujem se vašim pitanjima i komentarima.“